

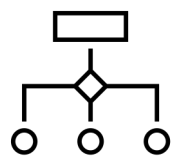
Opintokeskukset kansalais- ja demokratiakasvattajina

Opintokeskusten koulutustarjonnan analyysi (OPKO)

Vapaan sivistystyön tutkimustyöpaja, Vapaan sivistystyön päivät, Vaasa 24.8.2023

Kukka-Maaria Vuorikoski // Opintokeskukset r.y.

Jyri Manninen // Itä-Suomen yliopisto // Kasvatustieteiden ja psykologian osasto

VAPAAN SIVISTYSTYÖN KENTTÄ

(Oppilaitosten määrä)

(opiskelijamäärä yli 6h koulutuksissa 2019)

Kansalaisopistot
(181 kpl)
(1 066 712)

Kansanopistot
(77 kpl)
(98 463)

Kesäyliopistot
(20 kpl)
(44 241)

Urheiluopistot
(14kpl)
(113 088)

Opintokeskukset
(12 kpl)
(241 291)

OPINTOKESKUKSET

Sivistysliitto,
Opintokeskus,
(jäsenjärjestö rakenne)
(jäsenjärjestöjen määrä)

Työväen Sivistysliitto TSL ry,
TSL-opintokeskus
(Sosialidemokraattinen Puolue
/ palkansaajajärjestöjä)
(29)

~~Kansallinen Sivistysliitto,
Opintokeskus Kansio
(Kansallinen Kokoomus)
(93)~~

Maaseudun Sivistysliitto,
MSL-opintokeskus
(Suomen Keskusta sekä kulttuuri- ja
maaseutujärjestöjä)
(12)

Kansan Sivistystyön Liitto,
KSL-opintokeskus
(Vasemmisto, palkansaajajärjestöt,
kulttuurijärjestöt)
(18)

~~Demokraattinen Sivistysliitto,
DSL Opintokeskus
(Marxilaiset-, sosialistiset- ja vasemmisto
järjestöt)
(40)~~

Vihreä Sivistys- ja Opintokeskus Visio
(Vihreä liitto)
(22)

~~Peruskansan Sivistysliitto,
Opintokeskus Pekasus
(Perussuomalaiset)
(4)~~

Kirkkopalvelut ry,
STEP-opintokeskus
(Kristilliset järjestöt
ja ev.lut seurakunnat)
(59)

Opintotoiminnan Keskusliitto ry,
Opintokeskus Sivilis
(Kasvatus- ja kulttuurijärjestöt,
Erityisjärjestöt
Neuvonta-, luonto- ja ympäristöjärjestöt
Sosiaali-, terveysjärjestöt)
(80)

Svenska folkskolans vänner rf,
Svenska Studiecentralet
(Ruotsinkieliset järjestöt)
(1 sekä yhteistyötoimijoita)

Toimihenkilöjen Sivistysliiton TJS
Opintokeskus
(Palkansaajajärjestöt;
Akava + STTK)
(2)

Sivistysliitto ja Opintokeskus
Kansalaisfoorumi
(Taide- kulttuuri- ja
monikulttuurisuusjärjestöt)
(8)

VALTIONOSUUS JA -AVUSTUS 17 558 000€ (2022)

TSL

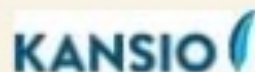
Työväen Sivistysliitto

Opintokeskus **Siviis**

Opintokeskus

YHTEENSÄ =

20 709

koulutusta ja opintokerhoa

255 698

opetus- ja kerhotuntia

487 200

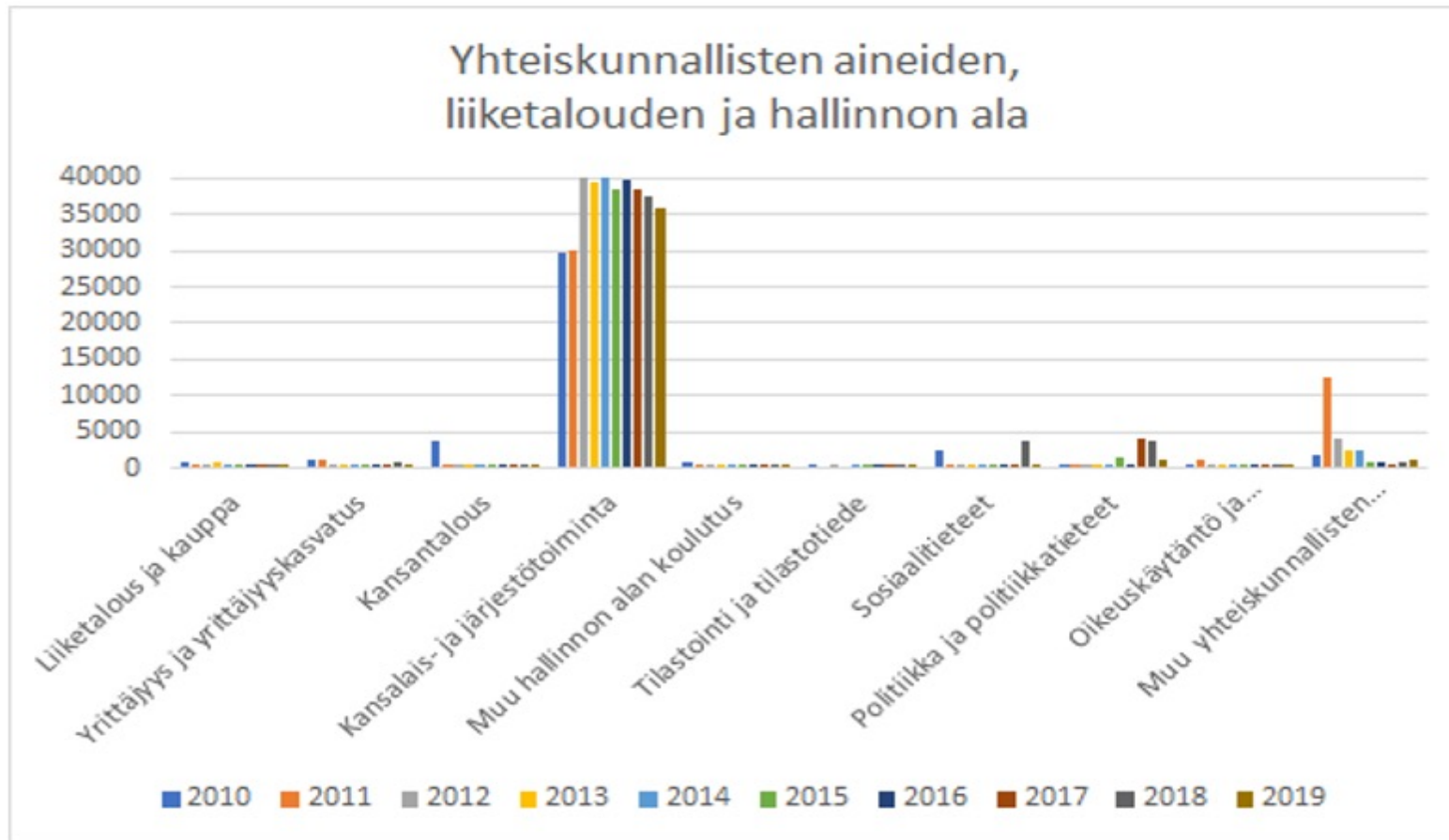
opiskelijaa

Laki vapaasta sivistystyöstä 1 § [\(29.12.2009/1765\)](#)

Vapaan sivistystyön tarkoitus ja tavoitteet

- Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.
- Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.
- Opintokeskukset toimivat valtakunnallisina oppilaitoksina järjestämällä opintoja itse sekä yhdessä kansalais- ja kulttuurijärjestöjen kanssa elinikäisen oppimisen, hyvinvoinnin ja aktiivisen kansalaisuuden sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan edistämiseksi.

→ vastaako OK:n kurssitarjonta näihin lakitavoitteisiin?
No, kukaan ei tarkkaan tiedä 😊, koska tiedonkeruu ja kurssiaiheiden tilastointi eivät toimi kunnolla

Viralliset tilastot
ja niissä
käytettävät
luokitukset on
tehty formaalin
koulutuksen
tarpeisiin.

Opintokeskuksissa ei
esim. opiskella
"sosiaalitieteitä"

→ TARVE TUTKIA, MILLAISIA
KURSSEJA OPINTOKESKUKSET JÄRJESTÄVÄT
→ OPKO-projekti 2022 - 2024

Tutkimushankkeen tavoitteet

1. Kerätä tiedot opintokeskusten vuosina 2016-2021 järjestämistä kursseista → saatiin 9 opintokeskuksen kurssiaineisto, jossa on 77 972 kurssin tiedot

- opintokeskus, vuosi, kurssin nimi, osaamistavoitteet, kurssikuvaus, 'virallinen' aihe, kansajärjestäjä, osallistujien määrä, kesto tunteina

2. Arvioida aineiston avulla:

- Minkä tyyppisiä kursseja opintokeskukset järjestävät?
- Miten koulutustarjonta vastaa opintokeskuksille asetettuihin lakitavoitteisiin?
- Millaisia eroja eri opintokeskusten koulutustarjonnassa on?
- Millaisia muutoksia opintokeskusten koulutustarjonnassa on tapahtunut 2016 – 2021?

Koulutusohjelma-analyysi (program analysis; Käpplinger 2018), mutta kurssiesitteiden sijasta käytetty aineistona opintokeskusten tietojärjestelmiin tallennettuja toteutettujen kurssien kuvauksia.

Data from 77 972 courses
organized between 2016 – 2021 in nine Study centres

= Opintokeskusten tietojärjestelmistä poimittu rekisteriaineisto
(name of the course, competence outcomes, course description, official topic, co-organizer,
number of participants and course length in hours)

Program analysis (Käpplinger 2018)
qualitative open coding (Saldana 2013) of course types

43 course types
(f.ex. handicrafts, singing, general skills, health & wellbeing, ICT, peer support groups, trade
union training, parenting...)

Uusia 6 course categories
Citizenship & associations, Social & community support, Personal growth, Health & sports,
Work & income, Basic skills

Muutokset verrattuna viime vuoden alustaviin tuloksiin

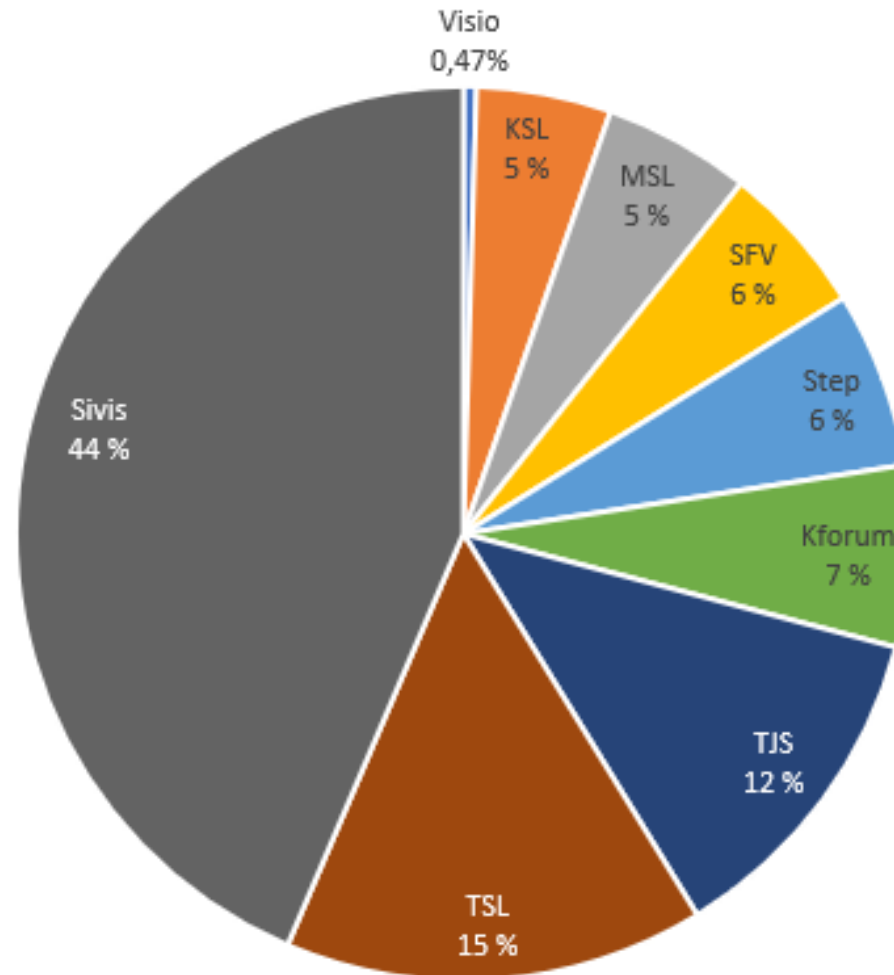
- Saatu loput aineistot (Kfoorumien vuodet 2016-2019, MSL:n vuosi 2016)
- Koodattu ne
- Tehty tarkempi koodaus aikaisemmin yhteen **Sosiaalinen kasvu** (Social growth) –kategoriaan koodatuista kursseista:
 - Jaettu se kahteen eri kategoriaan: **Sosiaalinen ja yhteisöllinen tuki** sekä **Kansalais- ja järjestötoiminta**
 - Koodattu tarkemmin niiden alle sijoittuvat kurssityypit
 - → mahdollistaa tarkemman analyysin opintokeskusten keskeisestä laissa niille määritellystä tehtäväalueesta
- Tarkistettu aikaisemmin tehdyt koodaukset ja korjattu niitä tarvittaessa

Lopullinen aineisto (kurssien määrät)

		Year						Total
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Study centre code	Kforum	862	844	797	859	860	862	5084
	KSL	756	696	715	635	488	494	3784
	MSL	909	742	758	740	497	493	4139
	SFV	731	766	712	790	663	605	4267
	Sivis	0	6763	6742	7661	6124	6544	33834
	Step	899	852	806	876	732	783	4948
	TJS	1948	1738	1818	1829	932	1172	9437
	TSL	1781	2031	2051	2134	1890	1910	11797
	Visio	48	59	68	59	71	60	365
Total		7934	14491	14467	15583	12257	12923	77655

- Aineistosta puuttuu kolme poliittista opintokeskusta: Kansio/kokoomus ja Pekasus/perussuomalaiset eivät lähettäneet kurssiaineistojaan; DSL/vasemmistoliitto lähetti, mutta ei pystynyt toimittamaan sitä analyysin mahdollistavassa muodossa).
- Suurimman opintokeskuksen eli Siviksen vuoden 2016 kurssiaineistoa ei saatu teknisistä syistä.

Kurssimäärät opintokeskuksittain (%)

AINEISTO JA SEN ANALYYSI

Table 4 One example of course data collected for analysis

Study Centre	Sivis
Year	2021
Name of the course	Hämeenlinna Male Choir 1 TENORIT
Official topic	Music
Competence goals	"The participant knows the choir's repertoire with the help of the club."
Description	The aim of the study club is to study the repertoire for concerts organized by the Hämeenlinna Men's Choir ry and various other performance events, to which the choir has gone on request, international choir competitions.
Organizer of co-organizer	The Hämeenlinna Male Choir
Participants	7
Hours	20

A starting point for definition of course categories: Alan Rogers' (1996) typology of adult education programs

Types of **nonformal** adult education:

1. **Vocational training** programs targeted at unemployed people or employees.
2. Programs leading to the acquisition of **basic skills**, targeted at culturally disadvantaged social groups.
3. Programs aimed at **personal growth** through courses in handicrafts, arts, sports, history, etc.; and
4. Programs aimed at **social growth**, targeting specific population groups with the aim of enhancing their roles in society, such as counselling for parents, women, trade union members, etc.

→ sen pohjalta BeLL-tutkimuksessa kehitetty kurssien koodausrunko (millaisia vapaan sivistystyön kursseja BeLL-kyselyn vastaajat (n = 8 646) olivat suorittaneet (Manninen 2017))

Analyysin toteutustapa

- Rogersin typologiaan pohjautuva BeLL-tutkimuksessa kehitetty **koodausrunko** käytössä analyysin alussa
- laadullinen avoin koodaus (qualitative open coding; Saldana 2013)
- ns. **teoriaohjaava (abduktiivinen) analyysi**, jossa yhdistetään (a) kurssikuvausten aineistolähtöinen laadullinen analyysi ja (b) teoriasta ja/tai aikaisemmista tutkimuksista saatavilla olevat kurssikategoriat ja kurssityypit
 1. jokaisen kurssin laadullinen analyysi; jos kurssi sopii jo olemassa olevaan kurssityyppiin ja –kategoriaan, se koodataan siihen
 2. jos ei sovi, sille määritellään koodausrunkoon uusi kurssityyppi ja tarvittaessa myös uusi kurssikategoria
- → lopputuloksena **juuri opintokeskusten koulutustarjontaa** kuvaavat kurssikategoriat (6) ja niiden alle sijoittuvat kurssityypit (43)
- → suurin muutos oli Sosiaalinen kasvu –kategorian jakaminen kahteen erilliseen kategoriaan, ja niiden alle sijoittuvien kurssityyppien tarkempi koodaus

Kurssiaiheiden koodaus tehty seuraavien tietojen pohjalta (tärkeysjärjestys):

- kurssin nimi (paljon samantyyppisiä → nopea koodata copy-pastella)
- osaamistavoitteet
- kurssin kuvaus
- opintokeskuksen ilmoittama virallinen aihekategoria [näihin ei voi täysin luottaa, ne vaihtelevat aineistossa satunnaisesti, ja ovat usein väärin]
- (joissakin tapauksissa myös kurssin järjestävä opintokeskus ja/tai yhteistyötaho; esimerkiksi ammattiliittojen kanssa järjestetyt kurssit on koodattu ay-kursseiksi, jos aihe liittyy ammattiyhdistystoimintaan tai yhdistysten hallintoon)

ATK -Kertaus ja jatkokurssi
ATK- kertaus- ja jatkokurssi
ATK -koulutus
ATK -kurssi
ATK -kurssi
ATK- laitteet tietokone- tulostin- videotykki- ja puhelimen netti yhteiskäyttö kurssi.
ATK- laitteet tutuksi ja Marttojen kotisivujen käyttö
ATK ohjelmien uudet mahdollisuudet
Atk peruskurssi
ATK peruskurssi
ATK peruskurssi
Atk peruskurssi
Atk peruskurssi
Atk peruskurssi,Ay-koulu
ATK- taitoja kaikenikäisille

Koulutuksen nimi	Aihe
Ihmisosaaaja onnistuu – Myyntivalmennus	Kansalais- ja järjestötoiminta
Ihoilta verkossa	kansalais- ja järjestötoiminta
Ihotautia sairastavan hyvä arki	kansalais- ja järjestötoiminta
Ihotautia sairastavan hyvä arki	kansalais- ja järjestötoiminta

Table: Examples of content analysis and coding of course types and categories

Name of the course	Competence outcomes	Course type	Category
<i>Hämeenlinna Male Choir 1 TENORIT</i>	<i>The aim of the study club is to study the repertoire for concerts organized by the Hämeenlinna Men's Choir ry and various other performance events, to which the choir has gone on request, international choir competitions.</i>	Singing	PERSONAL GROWTH
<i>Trustee seminar</i>	<i>Get information about the local business cooperation of other 4H associations and knows how to apply good practices from it in the operations of own 4H association; get basic information about working as an employer and the duties of the board of the 4H association; build regional and provincial networks with other trustees of 4H associations</i>	Courses for voluntary NGO actors	CITIZENSHIP AND ASSOCIATIONS
<i>Easter cooking class</i>	<i>History of Easter dishes. Know how to prepare Easter dishes taking traditions into account.</i>	Baking and food	PERSONAL GROWTH
<i>In ups and downs - Married couple's weekend</i>	<i>key aspects of a relationship such as communication, feelings, needs and sexuality are discussed. The tools here are the initialization related to the topic and the subsequent working in pairs. The weekend for married couples is based on the traditional Christian concept of marriage and the mutual peer support of married couples who are committed to it.</i>	Relationships	SOCIAL AND COMMUNITY SUPPORT

Päätulokset

Aktiiviseen kansalaisuuteen ja järjestötoimintaan liittyvät kurssit

Kurssikategoria	Kurssien määrät	kategorian %-osuus	29,9	Kurssiesimerkki
KANSALAIS- JA JÄRJESTÖTOIMINTA	23256		29,9	Kurssiesimerkki
Ammattiyhdistyskurssit	8916	38,3	11,5	Aktiivinen ammattiosasto I
Järjestö- ja yhdistyshallinto	6083	26,2	7,8	Föreningsbokföring
Vapaaehtoinen järjestötoimijuus	5027	21,6	6,5	Vapaaehtoisen pelastuspalvelun peruskurssi
Poliittinen puoluekoulutus	1908	8,2	2,5	Ehdokasviestinnän koulutus
Yhteiskuntapolitiikka	651	2,8	0,8	Kuntapolitiikan uudet tuulet
Kestävä kehitys	422	1,8	0,5	Vähähiiliset kylät -seminaari
Taloyhtiöaktiivien koulutukset	249	1,1	0,3	Onnistunut yhtiökokous taloyhtiön hallitukselle

Kurssityypit

kurssityypin %-osuus koko aineistossa

kurssityypin %-osuus kategorian sisällä

Sosiaalinen ja yhteisöllinen tuki –kategoriaan sijoittuvat kurssityypit

SOSIAALINEN JA YHTEISÖLLINEN TUKI	8640		11,1	Kurssiesimerkki
Sosiaalinen tuki	3390	39,2	4,4	Ystävätoiminnan peruskurssi
Ensiapu ja turvallisuus	1428	16,5	1,8	Ensiapukurssi I
Vertaistukiryhmät	1503	17,4	1,9	ADHD-vertaisryhmä aikuisille
Vanhemmuus	1266	14,7	1,6	Kasvu vanhemmuuteen
Vanhempi & lapsi -harrastukset	329	3,8	0,4	Aikuinen/lapsi tanssiryhmä
Parisuhde	301	3,5	0,4	Avioparikurssi
Erityispiirteet ja -vaikeudet	242	2,8	0,3	Aiheena viiltely
Vuorovaikutustaidot	108	1,3	0,1	Arjen huolet puheeksi
Yhteisöllisyys	73	0,8	0,1	Monikulttuurisuus taloyhtiössä ja naapuruus- sovittelu

Henkilökohtaisen kasvun kurssikategorian kurssityypit

Kategorian %-osuus koko aineistossa

Harrastustavoitteisia ja uskontoon liittyviä kursseja

HENKILÖKOHTAINEN KASVU	30727		39,6	Kurssiesimerkki
Kädentaidot	7859	25,6	10,1	Savesta keramiikaksi
Laulu	4680	15,2	6,0	Kuorolauluviikonloppu
Tanssi	3038	9,9	3,9	Polskakurssi
Uskonto	2625	8,5	3,4	Raamattukurssi
Tieto- ja viestintäteknikka	2487	8,1	3,2	Office365-koulutus
Leivonta ja ruoka	2178	7,1	2,8	Makkarakurssi
Teatteri ja muut esittävät taiteet	1724	5,6	2,2	Aikuisten sirkusryhmä
Taide	1299	4,2	1,7	Klassinen piirustus
Musiikki	1092	3,6	1,4	Ukulele tutuksi
Kielet	913	3,0	1,2	Unkarin keskustelukurssi
Luonto	709	2,3	0,9	Tunturikasvikurssi Kilpisjärvellä
Kulttuuri	521	1,7	0,7	Ilya Repin at Ateneum
Erityistaidot	386	1,3	0,5	Pistekirjoituskurssi
Kirjoittaminen	424	1,4	0,5	Luova kirjoittaminen
Historia	373	1,2	0,5	Paikallishistoriaa Elimäellä
Eläimet	169	0,6	0,2	Hästkunskapskurs
Tiede	145	0,5	0,2	Komeetan opintokerho
Filosofia	105	0,3	0,1	Filosofiakahvila Virtapiiri

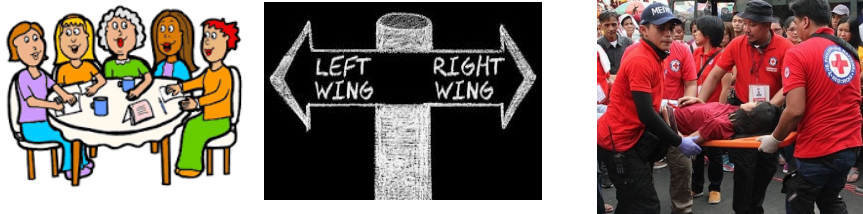
PERUSTAIDOT	1049		1,4	Kurssiesimerkki
Peruskielitaito	564	53,8	0,7	Opi suomea puhumalla
Yleistaidot	335	31,9	0,4	Arjen taitoja -valmennus
Lukemisen ja kirjoittamisen perustaidot	108	10,3	0,1	lukutaitokoulutus
Tieto- ja viestintätekniiikan käytön perustaidot	31	3,0	0,0	ATK-peruskurssi
Matematiikan perustaidot	11	1,0	0,0	Laskutaitojen alkeita ja arjen matematiikkaa

TYÖ JA TOIMEENTULO	5516		7,1	Kurssiesimerkki
Uraan ja toimeentuloon liittyvät taidot	5516	100,0	7,1	CV-työpaja

Lisäksi SFV:n järjestämät koululaisten iltapäiväkerhot (eivät mukana varsinaisissa tilastoanalyysissä):

[Lasten iltapäiväkerhot, ei mukana analyysissä]	317	0,4
Group activities for children	317	100,0

CITIZENSHIP & ASSOCIATIONS; courses for trade union activists; social and political issues such as environment, poverty, and current affairs; working or volunteering in NGO's, democracy, active citizenship; political party education

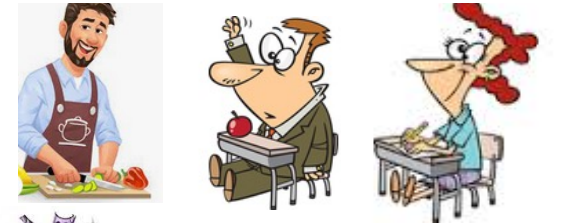
29,9%

SOCIAL & COMMUNITY SUPPORT; courses such as counselling for parents, women, peer support, first aid for individuals, communities

11,1%

PERSONAL DEVELOPMENT (mainly hobby related Liberal arts courses); culture, religion, writing, arts, crafts, cuisine, dance, languages as a hobby, literature, media, singing, music and theatre; ICT as a hobby; special skills

39,6%

AMMATTIYHDISTYSKURSSIT

38,3%

JÄRJESTÖ- JA YHDISTYSHALLINTO

26,2%

VAPAAEHTOINEN JÄRJESTÖTOIMIJUUS

21,6%

KANSALAIIS- JA JÄRJESTÖTOIMINTA
29,9%

8,2%

POLIITTINEN
PUOLUEKOULUTUS

2,8%

YHTEISKUNTA-
POLITIikka

1,8%

KESTÄVÄ KEHITYS

1,1%

TALONYHTIÖAKTIIVIEN
KOULUTUKSET

So what...? 😊

- Tutkimus antaa tarkemman kokonaiskuvan opintokeskusten koulutustarjonnasta
- Mahdollistaa vertailtavuuden sekä kehittämis- ja edunvalvontatyön
- Mikään muu oppilaitosmuoto tai vapaan sivistystyön toimija ei järjestä vastaavissa määrin *Sosiaalisen ja yhteisöllinen tuen (11,1%)* sekä *Kansalais- ja järjestötoiminnan (29,9%)* kursseja
- *Sosiaalisen ja yhteisöllinen tuen* sekä *Kansalais- ja järjestötoiminnan* kurssit tuottavat merkittävää kansalaisyhteiskuntaan ja aktiiviseen kansalaisuuteen liittyvää osaamista.
- Järjestöjen kanssa toteutettava koulutus on ainutlaatuista, eikä sitä voi toteuttaa esim. jossain toisessa oppilaitoksessa → Kansalaisjärjestöverkosto on vuosikymmenien aikana kehittynyt.
- Järjestöissä oppiminen ja toiminta nivoutuvat usein yhteen (henkilö käy esim. vapaaehtoiskoulutuksen ja ryhtyy vapaaehtoiseksi) → osaaminen tulee suoraan käyttöön.
- Kurssien kautta tehdään myös suoraa vaikuttamista, joka on tärkeä osa demokratiaa.

Lähteitä ja luettavaa

- Eurydice (2015). Adult Education and Training in Europe: Widening Access to Learning Opportunities. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Eurydice (2007). Non-vocational adult education in Europe. Executive summary of national information on Eurybase. Working document. European Commission Directorate-General for Education and Culture. Brussels: European Commission.
- Keogh, H. (2009). The state and development of adult learning and education in Europe, North America and Israel. Regional Synthesis Report. Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning.
- Käßlinger, B. (2018). Addressing refugees and non-refugees in adult education programs: A longitudinal analysis on shifting public concerns. *European journal for Research on the Education and Learning of Adults*, 9(2), 161-177.
- Manninen, J. (2017). Empirical and genealogical analysis of non-vocational adult education in Europe. *International Review of Education*, 63(3), 319-340. DOI 10.1007/s11159-017-9638-1.
- Rogers A. (1996). *Teaching Adults*. Milton Keynes: Open University Press.
- Saldana, J. (2013). *The Coding Manual for Qualitative Researchers*. London: SAGE.
- UIL (UNESCO Institute for Lifelong Learning) (2009). *Global report on adult learning and education*. Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning.
- UIL (2013). *2nd Global report on adult learning and education. Rethinking literacy. Summary and recommendations*. Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning.